

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom:
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Zinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo
Stane četrtletno: K 8000.—
Za Jugoslavijo
četrtletno: 25 Din.
Posamezna številka 800 kron

Leto IV.

Dunaj, 13. februarja 1924.

Št. 7.

Vabilo
na

redni občni zbor

„Slovenske krščanske socijalne Zveze za Koroško“, ki se vrši v četrtek, dne 21. februarja ob 10. uri dop. v Mohorjevi hiši s sledečim sporedom:

1. Govor: „Naši društveni odri“ (govori č. g. Vauti).
2. Poročilo o delovanju „Zveze“, okrožij in društev.
3. Volitev novega odbora.
4. Prost razgovor.

Prosimo, da vpošljejo vsa naša Slov. kat. izobraževalna društva po več zastopnikov na zbor „Zveze“.

Odbor S. K. S. Z.

16

Razmerje med Anglijo in Francijo.

Dve stvari igrata veliko vlogo v sedanjih svetovni politiki: priznanje sovjetske Rusije in nemške reparacije. Glede teh dveh vprašanj se pojavlja v antanti vsa neiskrenost, zavist, nesloga. Ako se ne vrši povoljno reparacijsko vprašanje, ne najdeta miru Nemčija in Francija, brez sodelovanja Rusije v svetovni politiki visi evropski mir le na niti, je mir na papirju.

Po zadnjih volitvah na Angleškem je dospela do moči delavska stranka. Vlado je sestavil Macdonald. Kako bistveno se razlikuje nova angleška vlada od francoske, spoznamo lahko iz par površnih primerov. Macdonald je ob vladnem nastopu ukazal, da se preneha z oboroževanjem, ustavil zidanje vojnih pristanišč, dal svobode Egiptu, oprostil voditelja Indijcev, Gandhija, ter priznal brez vsega pogajanj sovjetje in s tem ustvaril čisto svež duh v evropski politiki. Nasprotno Francija: le v orožju vidi svojo rešitev in le z njim hoče najti svojo pravico; zbuja pa pri tem vedno hujši odpor Nemcev, ki čakajo pomoči od tuje diplomacije in ne najzadnje od Angleške, a se varajo dan za dnem. Ravno zadnji teden je objavil Lojd Žorž, bivši angleški premier, dokument, v katerem daje Amerika Francoski 15 let pravice do zasedbe Porurja. Kakor bi Macdonald rad pomagal Nemcem, si vendar kljub mnogim nasprotjem noče zagreniti prijateljstva s Francijo in razbiti antanto. Ne more naenkrat zavreči tradicije, ker bi si radi konservativnosti Angležev omajal s tem le svojo pozicijo.

Vendar pa je storil mogočno potezo s priznanjem sovjetske vlade in pripomogel sovjetom do diplomatske zmage. Kakor znano, so stali sovjeti vedno na stališču, da se bodo šele potem pogajali o dolgovih in obveznostih do kake države, če bo ta priznala prej njihovo vladno. Prejšnji angleški premier Baldwin je zahteval obratno: naj sovjeti priznajo dolgove in privatno lastnino, potem se bo dalo pogajati o priznanju sovjetov. Isto je zahtevala Francija.

A Macdonald je šel drugo pot. Preko vsega je Rusijo priznal in si s tem pridobil rusko naklonjenost. Težko je Francija gledala na to priznanje, a napram tako mogočnemu sosedu je morala molčati in že iz taktičnih vzrokov bo mogoče kmalu sledila Macdonaldovim stopinjam. Kaj ji tudi preostane drugega?

Glavna točka nerazumevanja med največjima silama antante pa so nemške reparacije in z njimi v zvezi zasedba Porurja. Nemčija si iz te nesloge upa izbiti precejšnjo korist, a dozdej vsaj je upala preveč in tudi v bodočnosti najbrž ne bo drugače. Vsa znamenja kažejo, da se bo razmerje med Anglijo in Francijo prej izboljšalo kakor poslabšalo. Macdonald se hoče držati sledečih smernic: Vprašanje francoskih dolgov Veliki Britanski se more obravnavati šele potem, ko bo imela vlada natančna poročila reparacijskih odborov. Ni namen vlade, vprašanje dolgov obravnavati posebej, temveč z drugimi perečimi vprašanji med obema državama. Truditi se hoče, doseči med Angleško in Francijo sporazum v politiki, ki bi bila resničen donesek za evropski mir. Angleška vlada se pripravlja, da doseže to ali z novo konferenco, potom Zveze narodov ali haaškega mirovnega sodišča. Ko bodo dospela poročila reparacijskih odborov, se bo vršil sestanek med prvima ministroma obeh držav, Macdonaldom in Poincaréjem. Pogovorila bi se v prvi vrsti o razoroževanju, kar naj bo tudi glavna točka dnevnega reda bodoče svetovne konference, ki se bo vršila po dosedanjih vesteh v Rimu. Na tej konferenci se bo obravnavalo tudi vprašanje sprejema Nemčije in Rusije v Zvezo narodov. Anglija bo gotovo glasovala za sprejem, medtem ko bi Francija se mogoče zoperstavljala. Ako pa se reši reparacijsko vprašanje v prid Francoske, bo ponehal tudi njen odpor. Z vstopom Rusije in Nemčije v Zvezo narodov bi bil vsaj glavni del Wilsonovega ideala izveden in vsaka nesloga med dvema državama bi se morala razsoditi na tem forumu. Potem se ne bi bilo treba več Nemcem dobrih Angležem in iskati sovražnikov za hrbtom Francije. Franciji pa ne ob vsaki priliki rožljati z orožjem. Vse ogromne svote, ki jih rabi svet za oboroževanje, vsa teža, ki jo mora prenašati človeštvo radi vojaštva, vse bi se lahko prihranilo. Upajmo od nove konference najboljše uspehe, mogoče bo vendar svet uvidel potrebo miru in dela.

Seja deželnega kulturnega sveta dne 24. januarja.

(Dalje.)

Melioracije.

Melioracija pomeni izboljšanje zemlje. Zemljo izboljšavamo, ko iz mokrega polja ali iz blata odpeljemo vodo, ali kedar na suh travnik napeljemo vode. Koroška je hribovita dežela, kjer je veliko blat. Po nekod bi se ta blata z malimi stroški lahko osušila in bi se zvišala rodovitnost teh tal, kakor se je izboljšalo barje ob jezeru z ruskim kanalom ali Gosposveško polje z zgradbo Gline.

O ti stvari poroča inž. Puc: Zadnja leta za melioracije ni bilo denarja in potem se je iz melioracijskega urada odslovilo preveč u-

radnikov. Melioracijski urad gradi v lastni režiji in dela veliko ceneje kakor podjetniki: Izkopavanje metra zemlje stane 6—8000 K, mojstri pa računajo 15—20.000. Zato se splača postaviti uradnika zraven, kjer dela vsaj pet delavcev. Težave so z domačimi delavci, ki ne marajo delati v mokrem. V nekaterih dneh ti domači ljudje navadno pobegnejo. Zato je treba, da se zopet dobi Bovčanov, kakor se je za opekarne tudi že zopet dobilo Lahe, ko domačin ni za rabo. Lani ministrstvo ni izplačalo nobenih podpor in se je delalo le s sredstvi, ki jih je dala dežela. Ta je izplačala 200 milijonov v ta namen.

Deželni kulturni svet je ministrstvu tudi predlagal, naj se način subvencioniranja sploh spremeni. Kmetje zdaj nimajo denarja, da bi ga nalagali v zemljiščah, zato jim naj vlada daje brezobrestna posojila mesto določenih podpor. Le-ta posojila bi se vračala v 16 letih z večjim doneskom, ki ga posestnik dobi z izboljšane sveta. Ako od ha plačuje na leto 300 kg sena, se dolg poplača. Dežela pa naj napravi melioracijski fond, v katerega se dene 10% zemljiškega davka. Tako bi se dobilo za leto 1924 1,4 milijardo, država bi dodala ravno toliko. Podpira pa se naj tako, da se manjšim načrtom izplačujejo določene podpore kakor do zdaj, večjim pa bi se ves denar posodil in potem vračal. Melioracij bi bilo veliko izvesti: Malih načrtov, ki skupno obsegajo 260 ha, je 107 priglašanih, potem pa se je zglasilo že 68 zadrug, ki hočejo izboljšati 3097 ha zemlje. Obdelava se zdaj 6 načrtov, ki obsegajo 322 ha. Hektar melioracije stane 400 zlatih kron, iz tega se vidi, da svota 2,8 milijard ni pretirana zahteva.

Melioracijski urad daje gospodarjem tudi nasvete pri raznih gospodarskih zgradbah, pri katerih se je gospodar navadno popolnoma izročil podjetniku. Podjetnik poprej izračunava, zlasti pri električnih napravah: toliko in toliko bo konjskih sil, naroči se turbina, nazadnje pa vse vkup ne gre. Kmet plača uradniku dijete in se vse poravnava.

Mala Avstrija ima 500.000 ha zemlje, ki bi se dala izboljšati: ako se na leto izboljša le

VABILO

na

občni zbor

Slov. Kršč. Ženske Zveze za Koroško, ki se bo vršil v četrtek, dne 21. februarja t. l. ob 11. uri dopoldne v Mohorjevi hiši v Celovcu, takoj po občnem zboru Slov. Kršč. soc. Zveze.

Spored:

1. Govor.
2. Poročilo odbora.
3. Volitev novega odbora.
4. Slučajnosti (predlogi, nasveti itd.)

K obilni udeležbi vabi odbor.

1000 ha, bi se prišlo šele v 500 letih do sklepa; stvar se mora nekoliko hitreje napraviti.

Skrb za rastlinstvo.

Poroča inž. Frank: Minula sušna leta so napotila gospodarje, da so začeli pridelavati več krme in več travnega oz. deteljnega semena. Lucerne se je n. pr. vposlalo l. 1920 samo 500 kg, potem 1500, 2000, in l. 1923 že 9000 kg. Kmetom, ki so trepli od suše ali črvov, so se semena dajala po znižani ceni; v ta namen se je l. 1923 porabilo 3,5 milijona kron. Gospodarjem, ki so se obvezali pridelavati travno seme, se je seme dalo 50% ceneje. Pozornost se je obračala tudi na vzgajanje žita, ki bi bilo trpežno proti rji črncu, in ki bi dajalo trajno enakomeren, dober pridelek. Taki vrtovi so se napravili na Tancenbergu, v Volfsbergu, na Litzlhofu in pri Hoprijanu.

Na zelo nerodovitnem polju med Dobro vasjo in Pliberkom so se delali poizkusi z zelenim gnojenjem. Polje se gnoji z umetnim gnojem ter obseje z lupinami (neka rastlina), ta rastlina se podorje. Za takšnim gnojenjem postane svet posebno rodovit in upati je, da se tako pomaga še našim trpinom okoli Kazaz in Metlove. Treba, da se na to obrača vsa pozornost. Strokovnjaki pravijo, da bi bilo treba tako obdelavati tudi slaba polja okoli Celovca.

Zoper predenico se ja našlo novo sredstvo! Na Koroškem, zlasti okoli Dobre vasi imajo ljudje na polju vse polno predenice; ljudje se pritožujejo, da tudi od „Pflanzenbaugesellschaft“ v Celovcu niso dobili čistega semena, četudi je bilo poleg izpričevalo, da je seme čisto!

Msgr. Podgorc opozarja, da se more zanesljivo čisto deteljno seme dobiti le iz čistega polja. In še tu se spravi vmes lahko kaka predenica, če se seme presipa v nesnažne vreče. Naj zadruga, ko seme sprejemajo od članov, boljše plačujejo kmeta, ki jamči, da ima čisto seme, in tisto naj se ne vsipa k drugemu semenu, marveč posebej in z imenom kmeta, ki je je pridelal, pošlje v Celovec. Vsaj z večjimi partijami bi se moglo tako delati, pa bi se moglo garantirati, da je seme čisto, drugače se ne more.

Poroč. Frank svetuje, naj se pregledavajo deteljščica — Saatgutenerkennung. Treba bo napraviti postavo, po kateri bodo večji trgovci smeli prodajati le očiščeno seme, ne kakor zdaj, ko prodajajo kar pač dobe kot „naturelno“ deteljo.

Inž. Frank opozarja, da bo treba bolj dosledno boriti se zoper črva in druge rastlinske škodljivce. Hrošči naj se povsod in od vsen pobirajo in vsakdo naj odda določeno množino.

Dež. svetnik Kernmajr opozarja, da imamo že postavo, le izvajati bi jo bilo treba.

Kagl svetuje, naj se vran ne preganja.

Hernler misli, da se ne more vsakomur nalagati enaka množina, ta ima dosti grmovja kjer so hrošči, drugi ga nima, naj pobirajo vsi vkup. Najboljše bi bilo delo plačati in stroške naložiti na zemljiški davek.

Inž. Frank želi, da se da strokovnjakom kulturnega sveta oblast, dajati občinam potrebna naročila, kedar in kako je treba škodljivce zatirati.

(Konec.)

POLITIČNI PREGLED

Državni zbor. Proračunska debata se nadaljuje. Ko se je govorilo o sodstvu, je dr. Frank navajal, da se je v 2 $\frac{3}{4}$ letih 74.000 oseb pogojno obsodilo in samo 3500 teh je bilo vsled zopetnih prestopkov kaznovanih. Socijalisti in Angerer se zelo zavzemajo za reformo zakonskega prava, za civilen zakon. Doslej je bilo sklenjenih v naši državi 30.000 civilnih zakonov. Istotako se jim gre za ločitev cerkve od države in za odstranitev verskega pouka iz šole. Zahtevajo tudi odpust duhovnikov, čepravno jih povsod primanjkuje. Pa naj še reče kdo, da socijalisti niso proti veri.

Avstrija hoče priznati rusko vlado. Avstrijski zunanji minister je izjavil v glavnem odboru narodne skupščine, da bo avstrijska vlada sklenila trgovinsko pogodbo z Rusijo.

— Kot glavni pogoj pa je priznanje sovjetske vlade.

Pravne pogodbe med Avstrijo in Rumunijo. Zvezni kancelar Seipel je izjavil, da je zelo zadovoljen s prejemom, ki so mu ga pripravili i vladni krogi i rumunski tisk. Dobil je najugodnejše vtise o bogastvu Rumunije in o težnjah, da se ustvari iz nje moderna napredna država. Pogajanja z vladnimi krogi so potekla ugodno in kažejo, da je na obeh straneh dovolj dobre volje. Uradno poročilo, ki je bilo izdano o poteku konference med avstrijskimi in rumunskimi vodilnimi državniki, povdarja, da so odnošaji med obema državama zelo pristrčni. Podpisana je bila pogodba, s katero si dajeta obe državi medsebojne prvenstvene pravice. Dalje je bilo določeno besedilo pogodbe o pravni pomoči med obema državama. Sprejet je bil sklep, da se sestavi mešana komisija, ki bo v prijateljskem duhu rešila vsa preostala vprašanja, med njimi finančna vprašanja, terjatve zavarovalnic, vprašanje bukovinskih lokalnih železnic, plovbe na Donavi itd. Naloga te komisije bo tudi, urediti zamenjavo umetnin v smislu st.-germanske pogodbe, olajšati predpise o potovanju čez mejo in rešiti pokojninske zadeve. Komisija se bo v kratkem sestala na Dunaju.

Vladne reforme vsled sanacije. Uradni izveštaj pravi: Izmed državnih podjetij je bila državna železnica prva, ki se je izločila iz državne uprave. Južno železnico je prevzelo generalno ravnateljstvo zveznih železnic 1. jan. t. l. Uprava telegrafa in telefona se je združila zopet s pošno upravo; 48 poštnih in 5 brzojavnih uradov je bilo opuščeni. Državna podjetja z vojne dobe (arzenal, Wöllersdorf, Klosterneuburg, Fischamend in Wörth) so bila predana zasebnim družbam. V tobačnem monopolu se je z zvišanjem cen in odpustom delavstva dosegel 40% višji dohodek in se zenačil s predvojnim prebitkom. Na isti način se je dosegel tretjino višji dohodek v solnem monopolu. Število odpuščenih nameščencev v vseh teh podjetjih znaša 46.080 oseb. — V državni upravi je bilo znižano število ministrstev od 10 na 7 in osrednji upravi število odborov od 49 na 32. Iz kanclerskega urada je bila izločena vsa poročevalna služba. Uradi za zunanjo trgovino so bili spojeni s trgovskimi zbornicami. Od 48 uradnih listov je bilo 13 ustavljenih, 14 pa jih je prešlo v zasebne roke. Število državnih avtomobilov se je znižalo za 90. Iz državne uprave je moralo oditi 15.397 uradnikov; skupaj torej 61.477 ljudi. Vse to se je izvršilo v prvem letu obnove države; kaj nam bo prineslo drugo leto, bomo šele videli.

Jugoslavija. Proračunska debata postaja zelo ostra, vse opozicijske stranke napadajo vlado in upravni sistem. — Rimska pogodba je bila v odboru z enim glasom večine sprejeta in pride še ta teden pred skupščino. — Zastopniki Radičeve stanke so prišli v Beograd in predložili nesporne mandate odboru v overovljenje, ker se mislijo udeleževati skupščinskih razprav v okvirju opozicijskega bloka. Položaj je zelo napet. — Bolgarsko sobranje je sprejelo v novembru z Jugosl. sklenjeno pogodbo. Bolgarska vlada bo izvedla vse po mirovnih pogodbah prevzete obveznosti.

Dr. Benešev govor o političnem položaju Evrope. Zunanji minister dr. Beneš je poročal dne 6. t. m. v zunanjem odseku poslanske zbornice sledeče; S sklenitvijo zveze s Francijo, priznanjem sovjetske vlade od strani Anglije in Francije, z ustanovitvijo socijalistične vlade v Britaniji in s sodelovanjem Amerike v gospodarskih vprašanjih Evrope nastopa nova doba mednarodne politike, ki naj prinese Evropi mir. Razpravljal je o smernicah in razvoju Male antante in povdaril uspehe njene mednarodne mirovne politike, obetajoč novo organizacijo pomirjene Srednje Evrope. Govoril je nadalje za sporazum s Poljsko, pozdravil sklenitev pogodbe med Jugoslavijo in Italijo in povdaril potrebo ožih stikov z Rusijo. Glede Nemčije je napovedal skorajšnji sporazum s Francijo. Ugotovil je približanje čehoslovaške politike angleški in zagovarjal garancijsko pogodbo s Francijo, ki je ustvarjena v smislu miru, kar je pokazala pomirjenost, ki je nastala po prvem razburjenju v Evropi.

Nemčija. Komisija izvedencev bo vsak čas dokončala svoje delo. Ameriški general pravi, da more plačati Nemčija reparacije le tedaj, ako se nemška valuta stabilizira na zlati podlagi in ako se osnuje državna banka z zlato rezervo, ako Nemčija uravnovesi svoj proračun s povišanjem davkov in ako se vpostavi gospodarska neodvisnost Nemčije nad Porurjem in Porenjem. Zlata novčana banka bi polagoma pokupila rentno in državno marko. — Število državnoborskih mandatov se zniža od 459 na 329, za en mandat bo potrebno 75.000 glasov. Volitve se vršijo v juniju.

Italija. Volilna borba je v polnem teku. Po novem volilnem redu dobi tista lista, ki doseže vsaj 25% vseh v vsej državi oddanih glasov in ima nadpolovično večino nad vsemi tekmujočimi listami, dve tretjini vseh mandatov: od 535 torej 356, dočim se ostalih 179 mandatov razdeli proporcionalno med ostale liste po številu njihovih glasov v vsakem volilnem okrožju posebej. Že volilni red sam daje fašistom večino. Primorsko volilno okrožje ima 23 mandatov: fašisti jih dobe 15, ostale stranke pa 8. Jugoslovani so se zvezali s tirolskimi Nemci. — Priznanje Rusije in pogodba z Rusijo je bila 7. t. m. podpisana.

MI IN ONI

Nekdaj in sedaj. (Z ognjem in resnico se mora zelo previdno postopati.) Ali je mogoče privedi naše otroke potom sedanjih šol na slovenskem Koroškem do slovenske omike? Vsak poznavatelj našega nazadnjaškega šolstva bo rekel, da ne. Zakaj? Predvsem koroški učitelji sami niso zmožni književne slovenščine, ker se je premalo učijo. Manj slovenščine zna, tem manjša je nevarnost, da bi se svoje narodnosti zavedel ter svoj narod vzljubil. Tem bolj pa je zmožen za potujčevanje slovenske mladine. Slejkoprej ostane prva naloga koroške šole, Slovence germanizirati, naloga učitelja pa, zatirati slovensko omiko, podkopavati zavednost in odstraniti materni jezik. V prvi vrsti mora biti učitelj po mišljenju Nemeč, tudi če je rojen Slovenec, potem bo dober zatiralec slovenskega naroda. Učitelj, ki ne izvršuje tega, pride na slab glas, se hitro prestavi v samonemške kraje. Gorje mu, ako se zaveda svoje narodnosti. Ako pridejo postave ali uradni ukazi, da se mora slovensko poučevati, je prva naloga učiteljstva, da se zato ne zmeni. Kdor bi tega ne razumel, se mu raztolmači, da gospodje pri zeleni mizi na Dunaju ne poznajo naših razmer, da si ne pustimo predpisovati, ker sami vemo, kaj imamo storiti. Če ta mig ne bi zadostoval, pride šolski nadzornik in pravi: Naredbe o slovenskem pouku smo izdali, ker smo jih morali izdati. Za nje se vam in treba brigati, ker se za slovenski učni jezik nihče ne bo zanimal. Veliko bi vam mogle še povedati, kako smo ali so učitelji učitelji učili in izpolnjevali predpise o slovenskem pouku, ki so obstojali le na papirju in v parlamentu, kjer so izpričevali kako so Slovenci nezadovoljni, brez vzroka nezadovoljni, ker se itak uči po tri ure na teden. In v enakih razmerah živimo še sedaj. Učiteljski material je dosti slabši od prejšnjega; malo jih je, ki popolnoma obvladajo pismeno slovenščino. Naloga šole je ostala ista, še več, določena so leta, v katerih se mora germanizacija izvesti. Žalostne šolske razmere se tudi ne bodo izboljšale prej, predno ne pride močan pritisk od katerekoli strani.

Nemci dobili klofuto. Predsednik manjšinskega odbora pri Društvu narodov, Colben, ki je proučaval položaj narodnih manjšin v Jugoslaviji, se je vrnil v Ženevo. Pred svojim odhodom je izjavil sotrudniku „Politike“, da je s proučevanjem popolnoma zadovoljen in da je našel pri manjšinah zadovoljnost s položajem. Beograjski listi pravijo, da je Colbenova izjava najboljši odgovor gotovim nemškim krogom, ki širijo v tujini vesti, da so manjšine v Jugoslaviji brezpravne. Mi smo že vedno povdarjali, da bi bili srečni, ako bi vživali vse tiste pravice, ki jih imajo Nemci v Jugoslaviji.

Kjedomjemoj? V slovenskem Korotanu!

DOMAČE NOVICE

Št. Janž v Rožu. (Izobraževalni tečaj.) Predragi koroški Slovenci! Naš list „Koroški Slovenec“ vam zmiraj prinaša novice, a mislim, da je velika večina teh bolj tužnega nego veselega značaja. Topot vam pa prinaša res nekaj veselega, prijetnega. Vsak izmed vas se bo čudil temu, kajti mi niti navajeni nismo več, kaj prijetnega slišati. Torej kaj? V Št. Janžu v Rožu smo imeli izobraževalni tečaj, o katerem boste ali ste itak že dovolj slišali. Dober opazovalec tečaja ni posnel s tega samo dobre nasvete, katerih je bilo prav dovolj, ampak je prišel tudi do prepričanja, da imamo koroški Slovenci može za voditelje, ki so za to delo tudi res sposobni, in da smo lahko ponosni na nje. Vsak, ki je količkaj sledil tečaju, mi bo moral to pritrditi. Tisti, ki je slišal govor o zdravstvu in abstinenci, mi bo moral tudi pritrditi, če pravim: držimo se vsaj v nekotiki meri teh načel in mi postanemo zopet zdrav in kremenit narod, kakor beremo o naših pradedih. Mirno zaupajmo tem možem, ki vodijo našo usodo in jih kolikomogoče podpirajmo s tem, da jim ne prištevamo vsako malenkostno napako v greh in se ravnamo vsaj malo po njih nasvetih. Le tako bo mogoče odbiti naval, ki preti našemu narodu na Koroškem v narodnem, verskem in nič manj v gospodarskem oziru. Verjemite, vsak, ki proti temu dela, le škoduje naši itak dovolj žalostni usodi. To je glas, objektivno sojen in v popolnoma nepristranskem duhu izrečen. Zato vam kličem: Organizirajte tudi drugod take poučne tečaje, posebno Ziljane pozivljam, da se zbudite iz sladkega dremanja, pa ne bo dolgo, ko boste tudi vi istega mnenja, kakoršnega je pisec teh vrst že danes.

Krčanje. Tudi pri nas smo obhajali sveti misijon od 25./I. do 2./II. t. l. Udeležba je bila prav povoljna. Le par takih je bilo, ki so mislili, da je vse to le hecarija. Oznanjene so bile tudi nemške pridige, ker se jih pa nihče ni udeležil, so se opustile. (Čujte!) Pobožnost je zelo povzdignilo lepo cerkveno petje pod vodstvom domačega organista Fr. Nedveda. Dal Bog, da bi obrodil mnogo sadu!

Rožek. (Poroka.) Rožeška fara je 28. jan. t. l. praznovala vzgledno poroko. Takega ženina kakor Zdravko Lesjak, pd. Postrajnikov Folte iz Brega in take neveste kako Marije Reichman iz Lipe pri Vrbi je res treba daleč okoli iskati v sedanjih vsemu verskemu življenju od tujenih časih. Zato so pa rožeški zvonovi tudi z veseljem pozvanjali k poroki, ker je bil postavljen začetek vzorne krščanske družine, kar pomeni za celo faro velik pridobitev. Poroka se je kot prva v zadnjih treh letih opravila po lepi krščanski navadi, ki se žalibog vedno bolj opuščata, s poročno sv. mašo. Ženin, ki je z nevesto vred velik prijatelj petja in cerkveni pevec, so domači cerkveni pevci, kateri so se pod vodstvom mladega pa zelo pridnega organista Šimena Hebeina doma iz Ziljske doline z veseljem in izredno požrtvovalnostjo poprijeli petja, priredili prisrčen poslovilen večer, na katerem je prišla lepa naša narodna pesem do veljave. Njih zbrana pesem je ženina in nevesto spramljala tudi na poti okoli oltarja in pri menjavanju poročnih prstanov ter poročni sv. maši. Pri poročni maši je ženin sam ministriral ter sprejel z nevesto sv. obhajilo. Da bi jih bilo več, ki s tako resnostjo se pripravljajo na ustanovitev družine ter tako vzgledno sklenejo zakonsko zvezo! Folteju in Mici pa želimo obilo sreče v zakonskem življenju!

Kostanje. (Razno.) Po več letih smo imeli zopet veliko svatbo po starih narodnih običajih. Poročil se je vodja tukajšnje Hranilnice in posojilnice g. Filip Dragašnik, pd. Rumaš, z gdč. Ano Kopajnikovo, pd. Šusterjevo, v Zgornji vasi. Našemu vrlemu, paru najprisrčnejše čestitke! — Zakonskega jarma se je naveličal Anton Jesenik in se ustrelil z vojaško puško. Vzrok pogubno žganje. — Fin srebrn marmor so našli v Šusterjevi paši v Zgornji vasi ter se je z delom že pričelo.

Velikovec. V sredo dne 6. t. m. je prodal neki kmet v tukajšnji banki še precejšnjo svoto dinarjev. Kurz za tisti dan je bil 827 do 837 kron en dinar. Uradnik je napovedal kmetu kurz, samo 827; po odbitku je pa dobil kmet samo 795 K za en dinar. Kar ni mogel verjeti, ko mu je znanec izračunal in pojasnil, da niti 800 K ni dobil za en dinar.

Rožek. Vojni invalid je bila naša farna cerkev. Streha je bila na več krajih raztrgana, cerkveno obličje zamazano, odrobljeno, njen glas prav skromen in zamolkel. Dobri farmani so se je v minulem letu usmili. Naredili so ji novo streho, pomladili njeno staro obličje, da je pravo veselje jo pogledati. Njen glas je tudi postal prijeten in slovesen, ker trije zvonovi pojejo iz stolpa. Gospod Peter Markovič, akademični slikar iz Brega pri Rožeku, je pa svojo znano slikarsko umetnost postavil v službo svoji domači farni cerkvi. Na pokopališču je poslikal svojo nagrobno kapelico s sliko Marijinega vnebovzvetja in Marije sedem žalosti, prenovil križ na pokopališču. Za božič je pa naslikal po zelo zmerni ceni veliko sliko Jezusovega rojstva, ki je na božično noč s svežimi venci okinčana iznenadila s svojimi prijetnimi, živimi barvami in skrbnim delom vse farmane. Kapelici v cerkvi je dal z novo sliko Jeruzalema in okusno popravljenim misijonskim križem prijetno obličje. Marljivemu mojstru slikarstva smo iz srca hvaležni. Če se časi zboljšajo, mora nam prenoviti še notranjščino cerkve.

Velikovec. Dravski most je prešel s 1. februarjem v posest države. Vsled tega odpade znanprej mitnina, ki se je na mostu pobirala za velikovško občino. Odpravo mitnine bodo gotovo vsi vozniki z veseljem pozdravili.

Ruda. Mnogo se je že govorilo in razpravljalo o načrtu za elektrarno v Lipici, ali doslej je ostalo vse le pri načrtih. Kakor se sedaj sliši, se bo z delom spomladi resno začelo. To podjetje bo moglo preskrbeti s silo in močjo občine Pliberk, Ruda in Grebinj. — V Lipici je znanprej tudi posebna poštna nabiralnica z nazivom: Lippitzbach, Post Ruden. Donašal in odnašal bo pošto vsakodnevni poštni sel, ki hodi znanprej po pošto v Pliberk.

Rožek. Novo leto se ga po starih koreninah naše fare. Tako je pobralo starega Rahmana in kmalu nato starega Pongraca. Pongračev oče iz Zgornjih Gorič so bili marljiv čebelar; še na svoji bolniški postelji so se radi s sosedi kratkočasili o bučelicah. Radi bi bili še dočakali pomladi, da bi se ob bučelnjaku bili pomladili. Da so bili splošno priljubljeni, je pokazala velika udeležba pri pogrebu. Domači pevski zbor je pod vodstvom zelo marljivega organista Šimena Hebeina zapel ljubitelju petja ganljivo nagrobno. Naj počivajo v miru!

DRUŠTVENI VESTNIK

Pozor! V svrhu dopolnitve „Ilustrovanega Glasnika“ nam manjkajo sledeče številke: letnik I. štev. 38 in 50; letnik II. štev. 2, 18, 23, 24, 37, 38, 46, 47, 38; letnik III. štev. 10, 11, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 31 do 49 (49 všteto), 51 in 52; letnik IV. štev. 1, 6—52. Omenjeni list je izdala Jugoslovanska (katoliška) tiskarna v Ljubljani za časa vojne. Obrachamo se do cenjenih somišljenikov s prošnjo, da nam blagovolijo naznaniti pismeno ali ustmeno, kateri bi odstopili zgoraj omenjene številke eventuelno proti odškodnini. Imamo tudi še nekaj številke I. letnika, katere odstopimo v zameno. Naslov: Izobraževalno društvo „Gorjanci“, pošta Köttmannsdorf.

Sele. Morebiti misli kdo, da je društveno delovanje v Selah zaspalo. Pa temu ni tako, samo bolj ponižni smo, da svojih prireditev ne razbobnamo po svetu. Naš oder ne počiva. Na praznik 8. dec. so igrala dekleta Mar. družbe priprosto, a mično igro „Na krivih potih“. Na Štefanovo je izobraževalno društvo priredilo „Verigo“, ki je lepo uspela in jo je ponovilo 6. jan. Za pust bomo uprizorili dne 24. febr. dve veseligrigi „Vse naše“ in „Ne vdajmo se!“ in še kaj drugega vmes za kratek čas. Pa pridite gledat!

Vogrče. (Igra.) Ni bila sicer predpustna veselica ta društvena prireditev dne 27. jan., vendar nam je, četudi je bila igra „pobožna“, nudila dosti lepe, poštene, predvsem pa podučne zabave. Zdelo se nam je, kakor da res živimo v prvih časih kristjanov, ko smo gledali to „Fabiolo in Nežo“ v zanimivi starorimski obleki na odru, tako živo so se igralke vmislile v svoje vloge. Neža, ta najnežnejša svetnica in mučenica prvih krščanskih stoletij, je znala s svojo ljubeznivostjo, pa tudi s svojim junaštvom in čednostnim srcem kmalu premagati svojo pogansko sestrično Fabiolo in jo z vso njeno okolico vred pridobiti za krščanstvo; celo trda in zvrta Afra se naposled ni mogla več ustavljati. Videli smo, kaj je tedaj pogane tako hitro spreobračalo v kristjane: Bila je poleg milosti predvsem značajnost, junaštvo in čednost prvih kristjanov. Igrale so, ne da bi pretiravali, res zelo dobro, v splošno pohvalo. Precej igralk je nastopilo še le prvič na odru, pa so takoj pokazale dober talent za predstave. Škofova dvorana je bila nabito polna. Čisti dobiček se bo porabil za nabavo novih zvonov. — Občni zbor je pokazal, da je naše izobraževalno društvo v minulem letu dobro napredovalo. Priredilo je poleg občnega zbora še 13 sestankov in tri igre. Le tako naprej za našimi ideali in cilji! Letošnja predpustna igra pa nam je žal splavala po Dravi. Pa bi ne bilo treba.

Globasnica. (Občni zbor.) Dne 20. januarja se je pri nas vršil v društveni dvorani občni zbor izobraževalnega društva. Iz poročil, ki so jih podali posamezni odborniki, je razvidno, da je društvo v minulem poslovnem letu zelo živahno delovalo. Društvo je uprizorilo pet iger in pet društvenih sestankov. Na teh sestankih so mlajši člani nastopili z deklamacijami, medtem ko so starejši imeli podučna predavanja, med drugim o zdravstvu, pomenu izobrazbe in o narodni obrambi. Knjig se je izposodilo 680; društveniki so si izposojali predvsem romane in povesti, medtem ko za strokovne knjige ni bilo zanimanja. G. Alojzij Čebul je v imenu društva izrekel staremu odboru za požrtvovalno delovanje zahvalo, posebej pa se je zahvalil odstopajočemu podpredsedniku g. Ivanu Cirgoju, ki je nad 20 let vodil društvo in nesebično deloval za njen procvit in napredek. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči društveniki: Boštjan Smrečnik, predsednik, Janko Cirgoj ml., podpreds., Alojz Čebul, tajnik, Robert Eržen, Janez Huter, Zdravko Šajn, Miha Sadjak, Pavle Rožman in Franjo Konečnik, ostali odbor. Same mlade moči! Pričakujemo, da bodo svoje sile posvetili društvu in mu s tem dali močen razmah!

Slovenji Plajberk. Dolgo že nismo pisali našemu prijatelju „Kor. Slov.“. Pa saj ni čuda, ko smo tako zasneženi. Da pa ne spimo, vam pa koj dokažem. Komaj smo ustanovili izobraževalno društvo, smo napravili „Miklavžev večer“, kjer so bili obdarovani naši malčki, kar je bila zasluga naše vrle podpredsednice g. Jožefe Waldhauser in blag. namestnice Micke Lavsekar, pd. Boštetove. Dne 20. januarja smo pa napravili shod po paragrafu 2 pri Podnarju. Kot govornika sta nastopila domači gosp. provizor J. Petrič in posestnik Valentin Lavsekar, pd. Bošté. Na Štefanovo pa so se postavile naše ženske z igro „Zakleta soba“, ki so jo prav dobro igrale. Tudi sedaj se pripravljamo na igro. Škoda, ker so naši fantje tako malodušni. Naj bi bili pri kulturnem delu tudi tako korajžni in veseli kakor v gostilni, ker bomo tedaj lažje kljubovali ljutim navalom nasprotnikov. Novic pa za sedaj enkrat ni. No, pa srečno! Vrtačar.

ČEBELARSKI VESTNIK

Železna Kapla. Čebelarstvo v našem okolišču prav lepo napreduje. Vedno večje je število tistih, ki se zanimajo za napredno čebelarstvo s premakljivim satjem. Slov. čebelarsko društvo je imelo 23. decembra svoj redni občni zbor, ki je bil prav dobro obiskan. Za leto 1924 se je prijavilo društvu 49 članov. Za predsednika je bil zopet izvoljen naš velečebelar gosp. Franc Prušnik. Na dan sv. Jožefa 19. marca priredi društvo pri novem čebelnjaku g. Pru-

šnika zanimiv shod, h kateremu vabimo tudi zastopnike sosednih društev.

Rožek. Med mladino je precej zanimanja za čebele. Posebno so se postavili Ravnčani, kjer ima skoro vsaka hiša že čebelnjak. Da bi le mladim čebelarjem čebelice ne delale takih težav, kot rožeškemu župniku, ki so imeli prej več strdi, ko še niso čebelarili. Pa zavoljo tega še niso izgubili veselja do čebeloreje. Želimo mladim čebelarjem dober začetek!

GOSPODARSKI VESTNIK

Indeks

Statistični urad objavlja zanimive številke o gibanju cen v veletrgovini (indeks v veletrgovini in podrobni razprodaji se močno razločujeta) izza mirne dobe do sedaj, katere je treba malo natančneje pogledati.

Za samo hrano za en mesec računa na eno osebo 381,743 K. Od leta 1914 do sedaj je cena višja za: moko 13.807krat, kruh 16.353krat, riž 9328krat, krompir 16.217krat, sočivje 13.283krat, svinjsko mast 15.632krat, goveje meso 13.318krat, mleko 18.067krat, sol 19.333krat.

Zlato pariteto od 14.400 preskoči svinjska mast, mleko in krompir, kar znači, da se je v teh produktih dosegla boljše cena in bi bili za gospodarsko panogo priporočljivi. Moka se je po statistiki podražila v razmerju bolj nego goveje meso, kar pa za kmeta ne pride v poštev, ker se žito, kar žalibog ni navedeno, ni za toliko podražilo. Pri moki še pridejo v poštev mlini in delavne moči, torej ne leži večja cena več v kmetijskih rokah.

Oglejmo si sedaj industrijske izdelke:

Cena obleke, ki je stala v mirni dobi 45 K, je narasla 21.211krat, cena srajce, ki je stala v mirni dobi 4,50 K, je narasla 19.178krat, cena čevljev, ki je stala v mirni dobi 14 K, je narasla 15.804krat.

Iz teh števil vidimo, da nadkriljujejo industrijski izdelki za mnogo zlato pariteto. Statistika računa dalje in pravi, da je narasel indeks življenskih potrebščin poprečno 16.792krat, a indeks industrijskih izdelkov 23.130krat. Kmetijski pridelki so torej daleč zaostali za industrijskimi in kmet, ki mora kupovati obleko, sol, razsvetljava itd., a prodaja le surovo, neizdelano blago, žito, živino, ima izgubo pri poprečno enakem kupovanju in prodajanju. Ker industrija dela z mašinami, bi bila utemeljena trditev, da more izvajati produkte ceneje in vendar so toliko dražji. Vzrok mora ležati ali v prevelikem dobičku ali v velikih cenah delavnih moči in bi bil zanimiv indeks podražanja delavcev.

Kmetijstvo skoro sedaj ne sloni več na tujih rokah in ker družina že iz lastnega nagiba mora delati za obstoj, so cene razmeroma toliko nižje. Da se pri tem ravnanju socialno ne čuti, kaže dejstvo, da kmet uporablja v svojem gospodarstvu že otroke pri različnih opravilih, ker drugače pač pride pod kant. Trezno Pri Steinach-Irdningu je plaz zasul 3 telefomleko v potokih, kot vpijejo meščani. A. P.

Živinoreja pri nas. Od leta 1910 se je pred kratkem izvedlo zopet štetje živine. Po štetju l. 1923. imamo v Avstriji 282.484 konj, 2 milj. 163.025 goved, 382.204 koz, 597.414 ovac in 1.472.821 svinj. Zdaleka se še ni doseglo predvojno število živine, poleg tega se je zmanjšala teža in molzečnost. Kljub večjemu številu koz in ovc je padeč število in kakovosti ostale živine znak gospodarskega obubožanja.

Svinjereja v Jugoslaviji. Statistika svinjereje kaže, da ista peša in pada. Leta 1920 se je redilo 4.849.000 svinj, leta 1921 se je svinjski kontingent znižal na 3.283.185, leta 1922 na 2.902.399 in leta 1923 na 2.577.704 kosov. Od leta 1920 do danes je padla svinjereja za 95%. Pri tem igra veliko vlogo izvoz svinj in pridelkov svinjskega mesa.

Dunajska blagovna borza. Žito: pšenica 3300—3350, rž 2950—3000, ječmen 3360 do 3500, koruza 2900—3000, oves 2600—2700, ajda 2400—2500, kaša 4800—5200, ješpren 5200 do 6500, fižol 6100—6500, grah 4000—5500, leča

5400—5800 K za kg. Mlevski izdelki: moka pšenična „0“ 5800—5900, zdrob 6300—6400, krušna moka 4200—4300, ržena 4600—4700, moka za krmo 2500—2600, za kuho 5200—5300, pšenični otrobi 1600—1650, rženi 1600—1650 kron za kg. Krma: sladko seno 125—190.000, kislo seno 90—100.000, detelja 180—225.000, slama 100—130.000 K za 100 kg.

Borza. Dunaj, 11./II. Dolar 70.860, milijarda nemških mark 13,90, funt šterling 303.600, franc. frank 3215, lira 3105, dinar 846, švic. frank 12.230, češka krona 2050, ogrska 1,25, avstr. kron.

Curich, 11./II. Avstr. krona 0,0081¼, dinar 6,85, franc. frank 26,30, lira 25,15, češka krona 16,70, ogrska 0,0201 cent.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Brezposelnih je bilo na Koroškem od 19.—26. jan. 2377, tedaj 250 več nego prejšnji teden. — V Fordville sta trčila skupaj dva lektrična vlaka: 17 oseb je ubitih. — V Djakovici je te dni umrl Jusuf Mača, najstarejši človek v Jugoslaviji. Dosegel je starost preko 120 let. — V Ameriki so bili zadnje dni veliki sneženi viharji. Vlaki so po cele dneve ostali zamedeni na progah, vse telefonske zveze so prekinjene. — Po neki kabelski vesti je voda zalila v Minosetti neko mangansko jamo. Od 49 rudarjev se jih je rešilo le 7. Ostali so utonili. — V Špitaliču pri Konjicah sta zakurila dva otroka v postelji in ker je bila soba zaklenjena in nobenega človeka v bližini, ju je dim zadušil. — Macdonald je sam sebi znižal plačo in sicer od 10.000 funtov na 5000, lordkancler Haldane pa od 10.000 na 6000. Tudi drugi ministri bodo sledili temu zgledu. — En milijon ljudi so v preteklem letu ruski bolševiki postavili ob steno in ustrelili, na stotisoče pa jih je vzelo konec v groznih boljševiških ječah. — Cigare se bodo podražile za 20 do 30 odstotkov. — Pri Amsterdamu je neslo 1000 centov dinamita smodnišnico v zrak. Žrtev ni, materialna škoda v Amsterdamu je velika.

Nesreče vsled snežnih plazov. Ker je zadnji čas temperatura zelo padla in je vel močan veter, se bere vsak dan o nesrečah vsled plazov. Pri Hieflavu je plaz zasul premikovalni vlak s 4 uslužbenci. Plaz je 300 metrov širok in 40 metrov debel. Promet na progi seveda počiva. Strojvodja in kurjač sta zогljenela. preračunanje pokaže, da se ne cedi pri kmetih niste. Več vlakov je obtičalo na progi v snegu. V Vordernbergu je bila zasuta elektrarna in 6 oseb zadušenih, v Strechentalu 3 delavci in en otrok, v Schreinbachtalu je zasul vojaško barako s 30 delavci, v Salzkammergutju je bilo zasutih 8 delavcev itd. Plazovi gotovo tudi na Koroškem ne bodo redki.

Za tiskovni sklad so darovali:

Kulnik Hubert, Podravlje, 2000; Frítz Jos., Dvor, 7000; Randev Mara, Dob, 2000; Riedl Franc, Podkraj, 2000; Petrič Janez, Brdo, 2000; Pak Jos., Sveče, 2000; Primik Peter, Bajtišče, 7000; Heber Marija, Dole, 10.000; Janšič G., Dole, 2000; Fišter, Malošče, 10.000; Hribernik Urh, Št. Rupert, 5000; Požerv Ana, Jeriše, 2000; Žingerl Ferdo, Sreje, 20.000; Holec Fr., Radiše, 50.000; Flašberger Janez, Velika vas, 2000; Ruprecht Viktor, Sveče, 12.000; Schlosser Matija, na Gori, 2000; Čemer Ana, Kobl, 2000; Čemer Pavl, Borovlje, 2000; Glinje: Bergmann 2000; Oraž 2000; Trisnik Terezija, Kopanje, 4000; Unterweger Marija, Št. Štefan, 2000; Erat Anton, Marija na Zili, 2000; Ogris Franc, Vršta vas, 2000; Ogris Tomaž, Drabunaže, 4000; Važenberg: Kumer Ana 5000, Vodnik Ivo 5000; Koren Miha, Kot, 2000; Cepic Mat., Žamanje, 4000; Ogris Jakob, Kočuha, 2000; Šašl Boštjan, Podjubelj, 2000; Trabesinger Dionizij, Loga vas, 5000; Wornik Ana, Dječice, 5000; Bayer Štefan, Loga vas, 19.000; Juch Loni, Vetrinj, 2000; Šelander Marija, Vetrinj, 2000; Marenk Adalbert, Leoben, 2000 kron. Darovalcem prirsčna hvala.

Listnica uredništva.

Narodni fant iz Galicije. Žal preveč osebno. Pošljite kaj drugega!

Listnica upravnštva.

J. B. Do 31./III. 1924 16.000 K. — M. Apriessnig. List je plačan do 31. dec. 1923.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Velikovcu r. z. z n. z., ki se vrši v sredo, dne 5. marca ob 10. uri v lastnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1923.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Raznoterosti.

Ako ob določeni uri občni zbor ni sklepčen, se vrši isti dan eno uro pozneje drugi občni zbor, ki je pri vsakem števiu zadržnikov sklepčen. Načelstvo.

18

Enonadstropna hiša

v Guštanju (industrijski kraj), Koroška, Jugoslavija, v najboljšem stanju, na lepem prostoru stoječa, s 3 sobami in 3 kuhinjami, kletjo, z nekoliko zemljiščem in gozdom, voda pri hiši, električna luč, zelo pripravna za kakega obrtnika, se vsled odpotovanja akoj proda ali zamenja za enako poslopje v Avstriji, Ponudbe sprejema:

Ernst Pippan, Libuče pošta Bleiburg. 17

Za otrto laneno in konopno **predivo** dobite različne **prtenine** za domačo rabo pri tvrdki: Franc Mory, Šmihel pri Pliberku; Prodajam **Saharin** in **Kandiset** na debelo in drobno! Kupujem **suhe gobe** po kakovosti do 11 K 50.000 za 1 kg.

Vabilo

na igro

„Lumpacij Vagabund“

ki jo priredi tukajšnje izobraževalno društvo „Kočna“ na pustno nedeljo dne 2. marca t. l. ob ½ 3. uri po blagoslovu v prostorih gostilne Adam v Svečah.

Nastopijo tudi sveški pevci.

K obilni udeležbi vabi odbor. 12

Vabilo

Slovenski igralci iz Borovelj priredijo v nedeljo dne 24. februarja t. l. v dvorani „pri Cingelcu“ v Glinjah burko v dveh dejanjih

„Trije tički“

Začetek ob 3. uri popoldne.

Vsi prisrčno vabljeni! 13

Proda se zidana, z opeko krita

enonadstropna hiša

s 12 sobami, enim oralom zemlje, svinjakom in nekaj sadja blizu pošte, postaje in cerkve na Prevaljah.

Več pove: Hribernik Alojzija, posestnica na Šelenberku p. Guštanj. 15